

Borgarting lagmannsrett - LB-2012-40927

Innholdsfortegnelse

Borgarting lagmannsrett - LB-2012-40927	1
Innholdsfortegnelse	1

Instans	Borgarting lagmannsrett - Dom
Dato	2013-10-24
Publisert	LB-2012-40927
Stikkord	Skadeserstatning - Skadeserstatningsloven
Sammendrag	Krav om oppreisningserstatning etter omtale av en kvinnelig advokat på et nettbasert debattforum fikk ikke medhold. Utsagnene var useriøse og seksuelt ladet, men lagmannsretten fant det unødvendig å ta stilling til om de var ærekrenkende. Avgjørende var utsagenene var fjernet umiddelbart etter at redaksjon/nettvert var blitt gjort oppmerksom på dem. Den nødvendige skyld for å kunne gi oppreisningserstatning forelå dermed ikke.
Saksgang	Oslo tingrett TOSLO-2011-75245 - Borgarting lagmannsrett LB-2012-40927 (12-040927ASD-BORG/02).
Parter	A (advokat Halvard Helle) mot Hegnar Media AS (advokat Kyrre Eggen), Ansvarlig redaktør Stein Ove Haugen (advokat Kyrre Eggen).
Forfatter	Lagdommer Jørgen F. Brunsvig, lagdommer Ragnar Eldøy, tilkalt dommer, sorenskriver Stein Arne Vedde.

A har fremmet krav om oppreisningserstatning mot Hegnar Media AS og ansvarlig redaktør Stein Ove Haugen. Bakgrunnen for kravet er seksuelt ladede utsagn om hennes person som er fremkommet på to debattstrenger i et debattforum på nettstedet Hegnar Online.

Det er gitt en fyldig fremstilling av partene i saken og deres roller, samt de konkrete utsagn som saken gjelder, i tingrettens dom på side 2 - 5. Lagmannsretten viser til dette. Stikkordsmessig bemerkes at bladet Kapital, Finansavisen og også nettavisen Hegnar Online på denne tiden hadde en rekke kritiske artikler og negative omtaler av A sin rolle i en arvetvist. Nærværende sak gjelder imidlertid ikke denne omtalen, og heller ikke kommentarene til slike redaksjonelle artikler. De omtvistede utsagn er ytringer fra anonyme brukere av et debattforum tilknyttet nettavisen Hegnar Online. Debattforumet har egen adresse, men man får tilgang via nettavisen. Forumet inneholder ikke redaksjonelt stoff. I stedet er alt innhold laget og lagt inn av brukerne av forumet (såkalt «brukergenerert innhold»). Det var anledning til å ytre seg anonymt, og på den aktuelle tiden - november 2010 - var det heller ikke krav om registrering for å kunne poste innlegg. Debattforumet var oppdelt i en rekke temaer og hadde et betydelig antall brukere.

Forut for søksmålet klaget A til Pressens faglige utvalg (PFU) over omtalen i debattstrengene på debattforumet på Hegnar Online. I avgjørelse datert 22. februar 2011 ble det uttalt at «Hegnar Online har brutt god presseskikk» (PFU-sak nr 002/11).

Oslo tingrett avsa 4. januar 2012 dom med slik domsslutning:

1. Hegnar Media AS og Stein Ove Haugen frifinnes.
2. A dømmes til innen 2 -to- uker fra dommens forkynnelse å betale saksomkostninger til Hegnar Media AS og Stein Ove Haugen med 225 480 -tohundreogtjuefemtusenfirehundreogåttikroner.

Tingretten har i sin dom gått nærmere inn på de konkrete utsagt som A har angrepet. Tingretten har karakterisert utsagnene som både usmakelige og useriøse, men kom likevel til at de verken enkeltvis eller vurdert i sin sammenheng ble ansett som straffbare ærekrenkelser etter straffeloven § 246 og § 247. På denne bakgrunn var det heller ikke grunnlag for å tilkjenne oppreisningserstatning, og det ble avsagt frifinnende dom.

A anket den 31. januar 2012 dommen inn for Borgarting lagmannsrett. Hegnar Media AS og redaktør Stein Ove Haugen tok til motmæle i anketilsvar av 22. februar 2012. Ankeforhandling er avholdt 10. og 11. september 2013. Partene møtte med sine prosessfullmektiger og avga forklaring, og det ble avhørt ett vitne. Om bevisføringen for øvrig vises det til rettsboka.

Den ankende part, **A**, har i hovedtrekk anført følgende:

Debattforumet kan ikke sees løsrevet fra nettavisen Hegnar Online og andre publikasjoner i konsernet. Det er krysshenvisninger mellom de ulike plattformene, og det ligger et økonomisk motiv i hensynet til å få flest mulig «klikk» på de ulike artikler og fora. Det er også et reelt behov for kunne reagere mot ulovlig innhold, selv om dette er såkalt brukergenerert.

De aktuelle ytringene utgjør rettsstridige og erstatningsbetingende ærekrenkelser, jf. straffeloven § 246 - § 247 og skadeserstatningsloven § 3-6. De rammes også av straffeloven § 390 som meddelelser av «personlig forhold» og som seksuell trakassering etter likestillingsloven. Den ankende part har også et ulovfestet vern om personligheten, jf. Rt-1952-1217 og Rt-2009-1568.

De konkrete ytringene uttrykker hån og forakt overfor A, og de representerer en krenkelse og et omdømmetap for en person som er avhengig av tillit i sitt yrke som advokat. De angriper hennes ære og seksualmoral gjennom påstander, formodninger og ryktespredning. Utsagnene er grove og utilbørlige, noe som også er lagt til grunn for fellelsen i PFU. De er rettsstridige, uavhengig av hvilket grunnlag man bygger på.

Hegnar Online har videreformidlet anonyme, ærekrenkende utsagn som ikke har noen verdi som verdivurderinger, og som er

uten allmenn interesse. De har ligget ute på nettet i for lang tid, noe som er til skade for A både personlig og i hennes advokatvirksomhet. De to første utsagnene ble postet på debattforumet henholdsvis 6. og 8. november 2010. Forholdet ble tatt opp i forbindelse med en allerede verserende PFU-sak, jf. advokat Helles brev av 8. november 2010. Dette brevet ble oversendt fra PFU til Trygve Hegnar, jf. epost av 9. november 2010 hvor det fremgår at han har mottatt brevet. I tillegg til å være redaktør av Kapital som den aktuelle PFU-saken gjaldt, var han den gang også styreleder for Hegnar Online AS. Utsagnene ble likevel liggende helt fram til 17. november før de ble slettet etter henvendelse direkte til redaksjonen. Det tredje utsagnet ble postet 30. november 2010, og lå ute fram til 3. desember 2010. Også dette er for lenge.

Det anføres at ankemotpartene har opptrådt uaktsomt når disse utsagnene er blitt tillatt lagt ut og deretter ikke er fjernet før de hadde ligget ute i lengre tid. Kravet til aktsomhet skjerpes når en profilert kvinnelig advokat først blir gjenstand for massiv omtale redaksjonelt og deretter gjort til et tema på debattforumet. Det skjerper også kravet til aktsomhet at Hegnar Online ikke har hatt noe krav til registrering av brukerne og at man har tillatt anonyme ytringer.

Det bestrides ikke at Hegnar Online har hatt en ordning med varslingsknapper, hvor publikum kan varsle redaksjonen om innlegg de mener er upassende. Dette er positivt, men fritar ikke nettavisen og redaktøren fra selv å følge med på hvilket innhold debattforumet får. I den grad det har vært en ordning med «moderering» av innholdet fra redaksjonens side, har denne vært for tilfeldig og lite omfattende. Bevisførselen har vist at man i stor grad har begrenset seg til å håndtere klager fra publikum uten selv å gå gjennom innholdet. På kveldstid og i helger har det vært redaktør Haugen selv som har stått for det som har vært gjort av gjennomgang, innimellom alle andre arbeidsoppgaver.

Det bestrides at ankende part har medvirket til skaden. Tvert imot har ytringene blitt brakt til ankemotpartens kunnskap gjennom brevet til PFU uten at det ble reagert. At hun svarte på spørsmål fra en journalist i VG var et utslag av ivaretaking av egne interesser i en pågående tvist.

Både utgiverselskapet og redaktøren har ansvar for innholdet på nettfora etter eksisterende lovgivning. E-handelsloven er ikke anvendelig da denne sikter til rent tekniske leverandører av netttjenester, ikke til et nettforum som er tilknyttet en nettavis og øvrige publikasjoner innen Hegnar Media. Selv om ehandelsloven skulle gjelde, foreligger uansett forsett hos styreleder Hegnar fra og med 9. november 2011, og grov uaktsomhet i perioden 30. november til 3. desember. Skadeserstatningsloven § 3-6 er lex specialis for medienes debattsider. Utsagnene er også i strid med forbudet mot seksuell trakassering i likestillingsloven § 8a.

Det er flere forhold som tilsier at det må utmåles en høy oppreisningserstatning. Det må tas hensyn til krenkelsens art, de svært grove ytringene, graden av skyld hos ankemotpartene, den store påkjenning utsagnene har medført for A, og endelig krenkerens økonomi.

Rent subsidiært gjelder anken også tingrettens sakskostnadsavgjørelse, idet det anføres at ankemotpartens salærkrav går ut over det som er rimelig og nødvendig både med hensyn til timepris og timeantall. Det samme er anført også for salærkravet for lagmannsretten.

Det er lagt ned slik **påstand**:

1. Hegnar Media AS dømmes til innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelse å betale A oppreisning begrenset oppad til kr 250 000.
2. Ansvarlig redaktør Stein Ove Haugen dømmes til innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelse å betale A oppreisning begrenset oppad til kr 25 000.
3. Hegnar Media AS og ansvarlig redaktør Stein Ove Haugen dømmes in solidum til innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelse å betale A saksomkostninger for Oslo tingrett og Borgarting lagmannsrett.

Ankemotpartene, **Hegnar Media AS og ansvarlig redaktør Stein Ove Haugen**, har i det vesentlige anført følgende:

Ankemotpartene er enig i at innholdet i de tre ytringene er usmakelige og usaklige. De er imidlertid verken ytret eller produsert av Hegnar Media eller redaktør Haugen. De har heller ikke godkjent innholdet i ytringene før publisering. Ytringene stammer fra brukerne av debattforumet, og A har ikke gjort noen forsøk på å finne fram til hvem dette er gjennom politianmeldelse eller lignende. Selv om de aktuelle brukerne var anonyme, er det mulig å finne fram til hvilke datamaskiner meldingene er blitt sendt fra (IP-adresser).

De ankende parters befatning med ytringene, er at de har fjernet dem så fort de er blitt gjort oppmerksom på dem. For to av ytringene skjedde dette bare minutter etter at det var sendt melding til redaksjonen. Den tredje ytringen ble fjernet som følge av egen kontroll. Det bestrides at de ankende parter kan gjøres ansvarlige for å ha unnlatt å fjerne ytringene på et tidligere tidspunkt.

Ankemotpartene har anført ulike grunnlag for frifinnelse:

For det første er det anført at vilkårene i skadeserstatningsloven § 3-6 ikke er oppfylt. Hensynet til ytringsfrihet, her i form av at det ikke bør innføres privat forhåndssensur av ytringer, er til hinder for ansvar. Ansvar etter § 3-6 krever videre at enten vilkårene for straff for ærekrenkelse eller krenkelse av privatlivets fred er til stede, eller at det foreligger uaktsomhet.

I dette tilfelle er vilkårene for straff ikke oppfylt verken etter straffeloven § 246 og § 247 (ærekrenkelse) eller § 390 (privatlivets fred), idet det ikke forela forsett fra ankemotpartenes side da innholdet ble lagt inn. Tvert imot sørget de for å fjerne det så snart de ble klar over innholdet. Det er varslingen av redaksjonen i Hegnar Online som er avgjørende. Brevvekslingen med PFU gjaldt en annen sak (dekning av arvestriden i Kapital). Trygve Hegnar reagerte i egenskap av redaktør i dette tidsskriftet, og var ferdig med saken da det ble bekreftet at forholdet var uten betydning for PFU-saken.

Det bestrides videre at innholdet i utsagnene rammes av bestemmelsene om ærekrenkelse, jf. tingrettens merknader. Straffeloven § 390 rammer for øvrig ikke medvirker, noe som også er til hinder for straff for ankemotpartenes del.

Det er heller ikke tilstrekkelig med simpel uaktsomhet. Det må her skilles mellom journalistisk og teknisk viderefremføring. Denne saken gjelder ikke et massemediums ansvar for egne journalistiske ytringer, eller kommentarer i direkte tilknytning til slike. Det ankemotpartene har gjort er å tilrettelegge en kommunikasjonsfasilitet på internett i form av et diskusjonsforum. Alt innhold på dette er brukergenerert. Spørsmålet blir da hvilket ansvar tilretteleggeren har for det innhold som brukerne publiserer. Dette er regulert av ehandelsdirektivet og dets gjennomføring i norsk rett gjennom ehandelsloven. Erstatningsansvar krever i henhold til dette regelverket at det foreligger forsett eller grov uaktsomhet, jf. ehandelsloven § 18. Av annet ledd i samme bestemmelse fremgår videre at den som har tilrettelagt en slik tjeneste er fri fra erstatningsansvar dersom han uten ugrunnet opphold treffer nødvendige tiltak for å fjerne eller sperre tilgangen til innholdet etter at han ble klar over at det lå der. Det avgjørende er altså at det reageres raskt når man har fått positiv kunnskap om forholdet. I dette tilfelle er det reagert svært raskt, noe som stenger for erstatningsansvar.

Subsidiært bestrides at det foreligger noe redaksjonelt kontrollansvar for et debattforum. Dette er ikke et blad eller tidsskrift, og det er også umulig for en sentral instans å føre reell redaksjonell kontroll når brukerne laster opp innhold i sann tid. Det strafferettslige redaktøransvaret i straffeloven § 431 gjelder da ikke. Et eventuelt ansvar inntreer først når redaktøren er kjent med ytringens innhold uten at han eller hun foretar seg noe. Som nevnt foran er det ikke tilfelle her.

Debattforumet hadde også tilstrekkelige rutiner for å verne seg mot ærekrenkende utsagn. Det var innført en «varslingsknapp» hvor publikum kunne varsle om upassende innlegg. Slike varsel ble sendt til redaksjonen i Hegnar Online, hvor policyen var at man var raskt ute med å slette tvilsomt innhold. Det var også en ordning med moderator som gjennomgikk innholdet for øvrig, noe fjerningen av

ytring nr. 3 viser. I forhold til andre mediebedrifter var Hegnar Online tidlig ute med både varslingsknapp og moderatører.

Det ulovfestede personvern gir ikke noe vern for den ankende part ut over det som følger av straffeloven § 390, og det bestrides at likestillingsloven § 8a er relevant. Sistnevnte gjelder ikke ytringer i det offentlige rom, og den rammer heller ikke medvirkere.

Videre anføres at skadeserstatningsloven § 3-6 er en «kan»-regel, og at det ikke er rimelig å tilkjenne A oppreisning. Ytringene var useriøse og ble fremsatt på en lite brukt del av debattforumet. I seg selv hadde de derfor begrenset skadepotensiale. Det er A selv som har opptrådt på en måte som har medvirket til skaden; først ved å ikke melde fra til redaksjonen før det var gått 10 dager, og deretter ved at hun selv har søkt mediaoppmerksomhet.

Subsidiært er det vist til at kravet er alt for høyt, jf. det nivå som er fastsatt i rettspraksis i betydelig mer alvorlige saker.

I forhold til sakskostnadene påberopes at A har avslått et forlikstilbud på kr 10 000.

Det er lagt ned slik **påstand**:

1. Anken forkastes.
2. A dømmes til innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelse å betale Hegnar Media AS' og Stein Ove Haugens saksomkostninger for lagmannsretten.

Lagmannsretten bemerker:

Lagmannsretten vil innledningsvis bemerke at A har vært gjenstand for en massiv mediaomtale i tilknytning til hennes rolle i en arvetvist. Tidsskriftet Kapital, hvor Trygve Hegnar er redaktør, har stått i spissen for dette, men også andre media både i og utenfor Hegnarsfæren har viet saken bred omtale. Denne omtalen opplevde A utvilsomt som en belastning, men er ikke tema i nærværende sak. Omtalen danner imidlertid et bakteppe, og forklarer hvorfor hennes person var kommet i søkelyset og deretter blitt tema for anonyme ytringer på debattforumet tilknyttet nettavisen Hegnar Online.

Etter lagmannsrettens oppfatning hadde A god grunn til å reagere mot de utsagn som fremkom på dette debattforumet. Ytringene var useriøse og seksuelt ladede. Gjennom en klage til PFU har hun da også fått konstatert at Hegnar Online har brutt reglene for god presseskikk gjennom at innholdet i debattstrengene hadde et innhold som går ut over det hun måtte tåle. Hegnar Online skulle på eget initiativ ha fanget opp og fjernet dem raskere enn det som faktisk skjedde.

Hvorvidt hun også har krav på oppreisningserstatning er imidlertid et annet spørsmål. Her har lagmannsretten kommet til samme resultat som tingretten, men med en noe annen begrunnelse.

Tingretten har gått grundig inn på de enkelte utsagn, og funnet at disse - selv om de er usaklige, useriøse og smakløse - ikke rammes av bestemmelsene om ærekrenkelser i straffeloven § 246 og § 247. Lagmannsretten deler tingrettens vurdering av den manglende seriøsiteten, men finner det ikke nødvendig å gå inn i en nærmere vurdering av forholdet til bestemmelsene om ærekrenkelser. Oppreisningserstatning etter alle påstandsgrunnlagene som A har påberopt forutsetter nemlig at Hegnar Online og redaktør Haugen har utvist nødvendig skyld ved at de ikke har gjort tilstrekkelig for å oppdage og deretter fjerne de omtvistede ytringene.

Et kjennetegn på innlegg på denne typen debattforum, og for så vidt også på kommentarer som sendes inn via nettet til redaksjonelle artikler, er at de legges inn i sann tid uten noen mulighet for forhåndssensur. Dette innebærer at kontrollen nødvendigvis må bli etterfølgende, uansett om det dreier seg om forhold som er underlagt redaktøransvar eller om det er et nettsted med rent brukergenerert innhold. Det avgjørende blir da dels om det reageres raskt nok på opplysninger om at det foreligger innlegg med rettsstridig innhold, og dels om redaksjonen eller verten for nettstedet har en tilfredsstillende ordning for å følge med på innholdet på eget nettsted.

Det er ubestridt at Hegnar Online hadde etablert en ordning med «varselknapp» på debattforumet hvor publikum selv kunne varsle om innhold man reagerte på. Knappen har form som et trafikkskilt, og ligger lett synlig til høyre for de enkelte innlegg. Denne varselknappen er ikke benyttet i denne saken, uten at dette i seg selv er avgjørende i og med at varsel også kan gis på andre måter.

I tillegg til å reagere på varsler om upassende innhold fra publikum, er det også opplyst at enkelte i redaksjonen har hatt som oppgave å følge med på innholdet på debattsidene og fjerne innhold på eget initiativ. Debattforumet har imidlertid hatt svært mange innlegg, og lagmannsretten legger til grunn at det har vært begrenset hva som har vært fanget opp på den aktuelle tiden. I den senere tid - og særlig etter 22. juli 2011 - har en mer systematisk «moderering» av nettdebatter blitt mer vanlig, gjerne utført av egne «moderatorer». Det har også kommet andre begrensninger i form av krav til registrering av brukerne, og en del nettfora er stengt for innlegg på natta.

De to første utsagnene som A har reagert på, ble postet henholdsvis 6. og 8. november 2010. Hun ble gjort oppmerksom på forholdet fra andre, og har ikke selv vært inne på forumet og lest innleggene.

Varsel direkte til redaksjonen i Hegnar Online om disse to utsagnene ble gitt i epost av 17. november 2010 fra advokat Helle.

Tretten minutter senere kom det svar fra redaksjonen om at innleggene var blitt slettet. Lagmannsretten finner det klart at dette er en tilstrekkelig rask reaksjon på det direkte varsel som ble gitt.

Spørsmålet er om nettstedet kan sies å ha fått et varsel tidligere, som eventuelt utløste en handleplikt, gjennom at advokat Helle allerede i brev av 8. november 2010 tok opp at A var omtalt i sjikanerende innlegg under rubrikken «dagens tema» på debattforumet. Brevet gir en klar påpekning av hvor innleggene er postet, og at de har et uakseptabelt innhold.

Problemet er at brevet er adressert til PFU, og at det gjelder en sak som allerede verserte for PFU vedrørende bladet Kapitals omtale av A. De sjikanerende utsagnene ble nevnt sammen med det forhold at Kapital hadde skrevet ytterligere en leder om A, og det ble presisert at man ønsket den verserende PFU-saken behandlet uavhengig av de nye opplysningene som ble fremlagt. Slik lagmannsretten forstår dette, ønsket man ikke en selvstendig behandling av disse forhold fra PFU sin side av frykt for at saken ville trekke ut i tid. De nye forhold fremstod dermed mer som støtteargumenter for tidligere anførsler enn som et selvstendig forhold.

Dette brevet ble av PFU oversendt til Trygve Hegnar som redaktør i Kapital. I epost til PFU av 9. november 2010 sa han seg usikker med hensyn til om dette var et ytterligere tilsvarende til den verserende klagesaken, eller om det dreide seg om en ny sak. I svar fra PFU av 10. november 2010 ble det bekreftet at brevet ikke var en ny PFU-sak, men at det var å anse som et vedlegg til dokumentene i den verserende klagesaken mot Kapital. I sin vitneforklaring har Hegnar forklart at han slo seg til ro med dette, og ikke foretok seg noe konkret med hensyn til opplysningene om de angivelige sjikanerende innleggene idet han som redaktør i Kapital ikke var rett adressat for dette.

Trygve Hegnar har flere roller, og var den gang også styreleder i Hegnar Online. I og med at han var blitt gjort oppmerksom på at innleggene fantes og hvor de var å finne, kan man stille spørsmål ved om han ikke burde varslet redaksjonen i Hegnar Online om dette slik at innleggene kunne vært slettet tidligere. Advokat Helle sitt brev var imidlertid uttrykkelig angitt å gjelde en annen sak (klagen mot Kapital), og oversendelsen fra PFU til Trygve Hegnar skjedde også i kraft av hans rolle som redaktør i samme blad. Det var ingen henvisning til hans egenskap som styreleder i Hegnar Online, og heller ikke noe uttrykkelig krav om at han skulle foreta noen formidling av opplysningene til redaksjonen der. Hegnar hadde ingen redaksjonell rolle i Hegnar Online. Etter lagmannsrettens oppfatning var det da forsvarlig at han kun forholdt seg til dette som et innlegg i PFU-saken mot Kapital.

Det tredje utsagnet som A har reagert på, ble postlagt den 30. november 2010. Radio Norge gjorde advokat Helle oppmerksom på dette den 3. desember 2010, og advokat Helle henvendte seg til

Hegnar Online med krav om sletting den 6. desember 2010. Det ble da svart at de hadde sjekket forholdet allerede den 3. desember 2010 på bakgrunn av henvendelse fra Radio Norge, og at det da ble konstatert at utsagnet allerede var slettet, formodentlig av en ansatt moderator i Hegnar Online.

Etter dette legger lagmannsretten til grunn at utsagnene dels ble slettet umiddelbart etter at redaksjonen var blitt oppmerksom på dem, og at det siste utsagnet ble slettet av eget tiltak før de ble gjort uttrykkelig oppmerksom på det. Det kan da ikke konstateres noen sendrektig behandling fra ankemotpartene som kan begrunne ansvar. Lagmannsretten finner videre at det ut fra datidens krav var etablert et tilstrekkelig system for fjerning av innlegg med et rettsstridig eller upassende innhold. Det vises dels til ordningen med varselknapp på nettsidene, en ordning som Hegnar Online var tidlig ute med å etablere. Dels vises det også til at det den gang fantes en ordning med egen moderering av nettsidene, selv om det ut fra dagens krav kan stilles spørsmålsteget ved omfanget og systematikken av denne. En ordning med registrering av brukerne kan være en enkel måte å begrense upassende/krenkende innlegg, og en slik ordning er også senere etablert. Lagmannsretten kan imidlertid ikke se at kunne stilles krav om dette slik situasjonen var i november 2010.

Lagmannsretten har etter dette kommet til at vilkårene for å kreve oppreisning ikke er tilstede, heller ikke på det grunnlag som er anført fra ankende parts side. Det er da unødvendig å gå inn på bestemmelsen om ansvarsfrihet i ehandeloven § 18, 2. ledd.

Anken blir etter dette å forkaste.

Ankemotpartene har vunnet fram, og har som hovedregel krav på full erstatning for sine nødvendige sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd og § 20-5. Unntakene i tvisteloven § 20-2 tredje ledd er vurdert, men ikke funnet anvendelige. Lagmannsretten har ikke funnet saken tvilsom, og lagmannsretten kan heller ikke se at verken velferdsmessig betydning eller styrkeforholdet mellom partene tilsier fritak.

Spørsmålet blir etter dette om de sakskostnader som er krevet, overstiger det som har vært nødvendige kostnader, jf. tvisteloven § 20-5.

Ankemotpartene vant fram og ble tilkjent sakskostnader også i tingretten. Sakskostnadene ble imidlertid redusert fra 290 880 kroner til 225 480 kroner nettopp fordi tingretten fant at sakskostnadsoppgaven var for høy.

Ankende part har inngitt en subsidiær anke over tingrettens sakskostnadsavgjørelse, idet det er anført at også det reduserte beløp overstiger hva som har vært nødvendige utgifter. Det er også protestert på sakskostnadsoppgaven for lagmannsretten på til sammen 231 980 kroner med samme begrunnelse. Dels er det vist

til at antall timer overstiger det nødvendige, og dels at timesatsen er for høy.

Med hensyn til sakskostnadene for tingretten, er lagmannsretten enig i at det var grunnlag for å redusere sakskostnadsoppgaven, men kan ikke se at det er grunnlag for ytterligere reduksjon. Også på dette punkt blir derfor anken å forkaste.

Sakskostnader for lagmannsretten er krevet dekket med 231 980 kroner, hvorav 228 600 kroner utgjør salær. Det er krevet dekket 66 timer, med en timepris varierende fra 3 200 til 3 900 kroner. Til sammenligning har advokat Helle i sin omkostningsoppgave lagt til grunn 60 timer med en timepris på 1 600 kroner.

Timesatsen til advokat Eggen er svært høy, men kan forsvares som prisen for høyt spesialiserte advokattjenester innenfor dette rettsområdet. Slik spesialisering burde i tilfelle slå ut i et lavere timetall, men det er ikke tilfelle her. Lagmannsretten har også vanskelig for å se at sakskostnadene for lagmannsretten skal overstige sakskostnadene for tingretten. Forholdet burde heller være motsatt, når prosessfullmektigen kjenner saken fra tingretten og problemstillingene i ankesaken i hovedsak er de samme.

Nødvendige sakskostnader for lagmannsretten fastsettes etter dette til 180 000 kroner i salær pluss 3 380 kroner i utgifter, til sammen 183 380 kroner.

Fristen for avsigelse av dom i tvisteloven § 19-4 femte ledd er blitt overskredet. Dette skyldes stor arbeidsbyrde samt at reisefravær har medført forskyvning av avsluttende domskonferanse.

Dommen er enstemmig.

Domsslutning

- 1. Anken forkastes.*
- 2. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A til Hegnar Media AS og Stein Ove Haugen 183.380 - etthundreogåttitretusentrehundreogåtti - kroner innen to uker fra dommens forkynnelse.*